

The visitor

2007, de Tom McCarthy

Sinopsi

Un desencantat professor d'universitat es troba un dia una parella vivint al seu apartament. A mida que va coneixent aquests dos estranys, descobrirà una nova vida i un nou món.



Fitxa tècnica

Direcció i guió ····· Tom McCarthy
Música ····· Jan A.P. Kaczmarek
Muntatge ····· Tom McArdle
Fotografia ····· Oliver Bokelberg
Director artístic ····· Len Clayton
Vestuari ····· Melissa Toth
Productors ····· Mary Jane Skalski,
Michael London
Durada ····· 103 min.
Versió original ····· Anglès
Nacionalitat ····· EUA
Any de producció ····· 2007

És senzill ser senzill?

Sovint fer les coses senzilles resulta la feina més difícil, tal com parlar dels temes més comuns, precisament pel fet de ser-ho, pot resultar força complicat. Amb *The Visitor*, Tom McCarthy supera aquests obstacles i aconsegueix parlar del poder transformador dels sentiments d'una manera natural, fluida, gairebé aformal. I és que després de veure *The Visitor* un no recorda plans especialment espectaculars, ni moviments de càmera, ni composicions preciosistes, ni una fotografia d'una bellesa extrema. No, després de veure *The Visitor*, un posseeix una cosa molt més preuada, unes emocions lligades a sentiments en acció, sentiments motivadors que, tal com li ha passat al protagonista de la pel·lícula, han afegit una mica més de felicitat i optimisme a la seva vida.

El predomini dels grisos

Walter Vale és una persona grisa, com tantes altres. Una persona que no se sent satisfeta ni amb la feina ni amb la vida personal, d'altra banda inexistent o, si més no, solitària. "No estic fent res", declara aquest professor universitari de seixanta-dos anys a l'inici del film. Com tantes altres persones, Walter viu i deixa viure, però no s'implica a fons en la vida. Simplement ho fa veure, fingeix que s'interessa per alguna cosa. "Faig veure que estic ocupat, que treballo, que escric... però, en realitat, fa temps que no faig res", confessa aquest home en pilot automàtic permanent. Es tracta d'un home vidu que ja no transmet res, que avorreix els seus alumnes, els seus companys d'universitat i, fins i tot, la seva professora de piano, que el despatxa dient que ella no el pot ensenyar a tocar bé. Però Tom McCarthy no ens presenta aquest personatge perquè sí, sinó per poder girar a l'inrevés la seva història. Perquè siguem testimonis del seu despertar. I és que, dins del Walter, com

dins de cada persona, hi ha tot un univers vital per descobrir, només cal obrir una porta.

És precisament quan Walter Vale obre la porta del seu apartament a Nova York i s'hi troba una parella de joves immigrants, que tot comença a canviar. El professor s'adona que els joves han estat estafats i, en lloc d'oblidar-se'n, els permet quedar-se fins que trobin un altre pis. Amb aquesta decisió sobtada, el món de Tarek, de nacionalitat siria, i de Zainab, una noia del Senegal, entra a formar part de la grisa realitat del professor. El jove Tarek és un percussionista i, com qui no vol la cosa, introduirà el protagonista al ritme del djembe –el tambor africà–, un ritme que es contraposa al del piano clàssic, intel·lectual i occidental, que el lliga al record de la seva dona morta; un nou ritme apassionat que finalment activarà el protagonista.

Com que el film és senzill i flueix com la vida mateixa, els espectadors comencem a seguir aquest personatge en la seva transformació, als concerts del seu nou amic i, fins i tot, en l'actuació al Central Park, assegut amb tot d'immigrants. Però les coses es torçaran quan Tarek sigui detingut per la policia i retingut per no posseir el permís de residència. Reclòs en un centre d'internament i en perill de ser deportat, Tarek comença a perdre l'esperança, però Walter està disposat a ajudar-lo. Un dia apareix la mare del noi a l'apartament del professor. Acompanyant la dona en un procés legal ple de trampes i de desinformació, Walter descobrirà que encara és capaç de tornar a sentir moltes coses, potser també d'enamorar-se d'aquesta dona estrangera de mirada profunda.

Com ja va fer a la seva òpera prima, *The Station Agent* (estrenada aquí com *Vias Cruzadas*), de Miramax Films, McCarthy

Fitxa artística

Richard Jenkins ····· Walter Vale
Haaz Sleiman ····· Tarek
Danai Gurira ····· Zainab
Hiam Abbass ····· Mouna



se centra no només en els personatges i en un gran treball actoral, sinó, molt especialment, a mostrar la interacció entre els protagonistes, i les seves conseqüències. El guionista i realitzador es presenta en aquest segon film com un mestre per retratar la manera sorprenent i subtil com sorgeixen l'amistat i l'amor, i com aquests sentiments i trobades ens transformen i donen sentit a la vida.

El ritme que ens uneix

The Visitor és un moviment musical que posa a la pantalla l'amistat. Amistat i música entrelaçades, és a dir, les emocions com a única manera de poder sentir la vida. La música és una presència més al film. Com la resta de personatges, creix, es transforma i afecta els estats d'ànim dels que hi entren en contacte. La música del compositor polonès Jan A.P. Kaczmarek, provinent del món del teatre, aconsegueix mesclar-se amb tota naturalitat amb els protagonistes de la història. És la música, el seu ritme, la manera com Walter s'alegra quan sent tocar Tarek, la força que creix en ell quan comença a practicar ell mateix la percussió, el que ens lliga a la vida a *The Visitor*.

McCarthy és un director que es deixa influir per la realitat, que busca transmetre allò que veu. De fet, la idea de rodar *The Visitor* va sorgir arran del seu primer film. "El que faig és recollir moltes idees i emmagatzemar-les en un gran arxiu, i després n'extrec les que em semblen més sòlides", explica. I així va ocórrer que el Departament d'Estat dels EUA el va convidar a promocionar *The Station Agent* per l'Orient Mitjà com a part d'un programa cultural. Durant aquell viatge McCarthy va començar a reflexionar sobre el profund abisme que separava els nord-americans dels habitants de la major part del món. A Oman i al Líban, l'actor i realitzador va sentir-se atret pel seu propi desconeixement d'aquells països, la seva gent, la seva cultura. Acostumat a les notícies i als titulars dramàtics que ens arriben d'aquestes regions, McCarthy va quedar impressionat pels artistes que hi va conèixer i per la seva passió. La necessitat d'immortalitzar-ho va dur-lo a crear el personatge de Tarek. Fer xocar aquesta passió vital i artística amb la profunda apatia del professor universitari madur va ser el següent pas en la construcció de la història.

Rodar amb independència?

El cinema americà dels anys 70 perviu d'alguna manera en aquest film, que es troba dins l'ampli corrent del cinema

independent americà, de baix pressupost i llançat a la resta del món per la via del festival de Sundance, que fa gairebé 30 anys va crear l'actor Robert Redford. Es tracta d'un tipus de cinema cada cop més allunyat d'un Hollywood avui concentrat a fer arribar els seus productes a tots els públics, i renunciar així als discursos personals. Tom McCarthy és tot el contrari: un director que escriu els seus guions i que viu de la feina d'actor, cosa que li permet, de tant en tant, situar-se darrere la càmera. Actor secundari en pel·lícules com *Banderas de nuestros padres*, *Syriana*, *Buenas noches y buena suerte*, *Year of the Dog* i *Los padres de ella*, i a sèries de televisió com *Ally McBeal* o *The Wire*, McCarthy ha rodat, de moment, dos llargmetratges separats per quatre anys. A totes dues històries parla de la connexió que es pot establir entre dos éssers humans, una connexió que supera fronteres culturals, econòmiques i racials. Una connexió que ens fa confiar en l'espècie humana, encara que només sigui durant els 103 minuts de la pel·lícula i potser, qui sap, cada cop que la recordem. Un film, en realitat, que ens incita a implicar-nos, a participar, a actuar.

El seu film revelació, *The Station Agent*, es va estrenar al Festival de Cinema de Sundance, on va guanyar el Premi del Públic i el Waldo Salt al Millor Guió. També va rebre el premi BAFTA de l'Acadèmia Britànica al Millor Guió Original i dos premis Independent Spirit, inclòs el John Cassavetes (premi al millor llargmetratge amb un pressupost màxim de 500.000 dòlars). *The visitor* va guanyar un dels tres premis Independent Spirit Awards als quals estava nominada, el de Millor Director.

L'atzar i la vida

Però la pel·lícula no és una estructura fèrria ni condueix a un sol camí. Al contrari, les accions del film són fruit de la casualitat, tant les que tenen conseqüències positives com les que condueixen a situacions doloroses. Aquest detall fa vertadera la història, ens permet sentir-la com a real, no com una ficció o massa crítica o massa ensucrada, sinó com un retrat encertat de les coses tal com són, un relat ple d'una saviesa humanista gens grandiloqüent. Per al realitzador i guionista, les petites decisions són les que comporten les majors diferències a la vida. "Moltes de les eleccions que porten la nostra vida per un camí completament diferent són arbitràries. Crec que aquí resideix la màgia de la vida, no? Això ens fa adonar-nos que, per molt que pensem que tenim el control de la nostra sort i el nostre destí, estem equivocats".

Encerts de càsting

El càsting de *The Visitor* ha estat molt comentat. En primer lloc, perquè el film es va donar a conèixer gràcies a la nominació als Oscars 2009 del seu protagonista: Richard Jenkins. Ell és el que els crítics anomenen l'etern secundari, un actor honest i sincer però que, sovint, passa desapercebut i que sobretot és recordat per encarnar el cínic i fantasmal patriarca a la sèrie nord-americana de l'HBO *Six Feet Under* (A Dos Metros Bajo Tierra). A part d'haver demostrat que l'elecció va ser encertada, McCarthy trenca una llança pels del seu gremi, ja que ell mateix és el que anomenem un actor de repartiment, dels que ningú reconeix pel carrer i que per això són adaptables als més diversos personatges. La resta dels actors també són fruit d'una bona tria: Haaz Sleiman encarnant Tarek, l'actriu palestina Hiam Abbass, que hem pogut veure a films com *Free Zone*, d'Amos Gitai, i la gairebé debutant Danaï Gurira com a parella del músic.

Un bon equip i el debat polític

En aquesta pel·lícula de molt guió i baix pressupost, de molt treball actoral i gens d'efectes especials, McCarthy treballa amb el mateix director de fotografia que a *The Station Agent*, Oliver Bokelberg. També repeteix amb Tom McArdle, el muntador, i John Paino, el dissenyador de producció. "Tens un passat en comú amb aquestes persones i la mateixa història també té un passat compartit, i això resulta crucial. Ells em mantenen pel bon camí i em recorden les idees que teníem quan vam començar", declara.

The Visitor planteja un debat polític sobre la immigració i les detencions als EUA. No obstant, el seu apropament al tema no es fa a través de la mobilització social o dels seus aspectes polítics o jurídics, sinó que es concentra a mostrar les implicacions humanes de la qüestió. McCarthy no ofereix respostes al debat, sinó que planteja preguntes sense allunyar-se mai d'un realisme que busca mantenir l'espectador en contacte amb el que s'explica. "Al final, es tracta d'una història d'amor i d'amistat. La trama evoluciona d'una manera molt simple", assegura el director. "Hi ha moments divertits, tràgics i fins i tot mundans. Penso que és un reflex de com es desenvolupa la vida".

Marga Casado

Es demana puntualitat. Es demana als espectadors que desconnectin els telèfons mòbils i qualsevol altre aparell acústic abans de començar la projecció. Gràcies.

Organitza



Cineclub Sabadell

Amb el suport de

C/ Dr. Crehueras, 24 baixos
08201 Sabadell,

www.cineclubsabadell.org

Ajuntament de Sabadell

